

către: Dl. Kelemen Hunor,
Ministrul Culturii și Patrimoniului Național;
Dl. Virgil Polizu,
Președintele Comisiei Naționale a Monumentelor Istorice;
Comisia Națională a Monumentelor Istorice

Stimate domnule Ministru,
Stimate domnule Președinte al Comisiei Naționale a Monumentelor Istorice,
Stimați membri ai Comisiei Naționale a Monumentelor Istorice,

În contextul dezbaterii referitoare la protejarea patrimoniului cultural de la Roșia Montană, a cărei valoare generală excepțională este larg recunoscută, dar care se găsește, paradoxal, sub o gravă amenințare din partea unui proiect minier suprapus sitului istoric.

ca urmare a solicitărilor repetate, venite din partea ICOMOS, a Academiei Române, a Comisiei permanente comune a Camerei Deputaților și Senatului pentru relația cu UNESCO, Europa Nostra, Pro Patrimonio, a Ordinului Arhitecților din România, a Uniunii Arhitecților din România, a Uniunii Internaționale a Arhitecților, a Consiliului European al Arhitecților, a Universității de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu”, a Asociației „Arhitectură. Restaurare. Arheologie”, alături de alte organizații naționale și internaționale, de a proteja acest patrimoniu exemplar prin înscrierea sa în Lista Patrimoniului Mondial, oferind în acest mod și o cale de dezvoltare durabilă a comunității din Roșia Montană,

având în vedere declarația ministerului din data de 18 februarie 2010, prin consilierul personal al ministrului, doamna Csilla Hegedüs, privind declanșarea procedurilor de înscriere a Roșiei Montane pe Lista Patrimoniului Mondial,

luând act de cele mai recente declarații pe această temă ale ministrului Culturii și Patrimoniului Național, mai ales cea din data de 21 ianuarie a.c.,¹ asupra procesului de înscriere a Roșiei Montane în Patrimoniul Mondial,

și

în condițiile apropiatei lansări a noii Liste Indicative a României pentru Patrimoniul Mondial, anunțată de agențiile de presă,

atragem atenția asupra următoarelor aspecte:

- Valoarea unui obiectiv de patrimoniu este aspectul care trebuie să primeze în decizia de a propune includerea sa în Patrimoniul Mondial, și nu aspectele conjuncturale, precum eventuale dificultăți financiare sau interese private divergente. Valoarea² fie există, fie nu există! Aspectele conjuncturale însă sunt variabile și pot fi tratate prin politici, strategii și măsuri concrete, îndreptate în direcția protejării și potențării valorii identificate.

- Valoarea excepțională a Roșiei Montane este recunoscută și afirmată de un număr fără precedent de grupuri, instituții și organizații ale specialiștilor în domeniul cercetării și protejării patrimoniului, dintre care este suficient să amintim aici doar ICOMOS, organismul consultativ al UNESCO pentru evaluarea obiectivelor culturale propuse pentru înscriere în Lista Patrimoniului Mondial. Ideea „părerilor extraordinar de împărțite ale specialiștilor” este invalidată de acest sprijin național și internațional masiv, pe care, desigur, îl cunoașteți și nu îl mai puteți ignora.

- Odată identificată valoarea excepțională a unui obiectiv, Convenția Patrimoniului Mondial (art. 4) impune obligatia declanșării procedurilor pentru protejarea obiectivului respectiv, iar includerea sa în Lista Patrimoniului Mondial este primul pas. Din momentul identificării valorii, intervine interesul internațional, universal, de a o proteja. Roșia Montană este un astfel de obiectiv, a cărui valoare a fost identificată și recunoscută larg, decurgând de aici obligația statului, reprezentat în acest domeniu de Ministerul Culturii și Patrimoniului Național, de a întreprinde demersurile pentru protejarea sa corespunzătoare și înscrierea sa în Patrimoniul Mondial;

- Strategia de echilibrare a Listei Patrimoniului Mondial,³ adoptată de Comitetul Patrimoniului Mondial în 1994, care tinde să fie invocată ca o piedică generalizată pentru propunerile venite din partea României sau a altor țări europene, este în realitate un atu în cazul Roșia Montană, pentru că această strategie nu prevede doar echilibrarea geografică a listei (pe care

¹ <http://www.mediafax.ro/cultura-media/kelemen-parerile-privind-includerea-rosiei-montane-pe-lista-unesco-sunt-impartite-noi-vom-incerca-7909703/>

² Apreciată pe baza cunoașterii aprofundate a obiectivului și prin confruntare cu criteriile și cazuistica Patrimoniului Mondial.

³ Global Strategy for a Representative, Balanced and Credible World Heritage List, <http://whc.unesco.org/en/globalstrategy>; Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention (2008), art. 55, 56, <http://whc.unesco.org/archive/opguide08-en.pdf>.

o invocați), ci și echilibrarea tipologică.⁴ În acest sens, tipologic, Roșia Montană se înscrie într-o categorie slab reprezentată în Lista Patrimoniului Mondial: obiectivele miniere.⁵ Din punctul de vedere al oportunității înscrierii în Lista Patrimoniului Mondial în contextul strategiei de echilibrare, nu există nici o analogie între Roșia Montană și Sibiu sau Peleş, la care s-au făcut referiri, acestea din urmă aparținând, într-adevăr, unor categorii de monumente supra-reprezentate în Listă: orașe medievale europene sau palate și reședințe europene. Așadar, vă rugăm să rețineți poziția privilegiată a Roșiei Montane în raport cu strategia de echilibrare a Listei Patrimoniului Mondial, premisă importantă în procesul de includere în Patrimoniul Mondial.

- Conform Convenției Patrimoniului Mondial, procesul de înscriere a unui obiectiv în Lista Patrimoniului Mondial trebuie să se desfășoare în doi timpi: I. înscrierea în Lista Indicativă pentru Patrimoniul Mondial a statului pe teritoriul căruia se găsește obiectivul; II. nominalizarea pentru înscrierea în Lista Patrimoniului Mondial. Timpul I, înscrierea în Lista Indicativă, are valoarea unei declarații de intenție și necesită o documentație succintă care cuprinde caracterizarea și evaluarea obiectivului. Convenția Patrimoniului Mondial nu prevede obligația consultării comunităților locale în această fază. Timpul II, nominalizarea pentru Lista Patrimoniului Mondial, presupune cooptarea autorităților locale și a tuturor organismelor interesate de dezvoltarea zonei și prezentarea unui plan de gestiune, susținut de resurse financiare. Cei doi timpi nu trebuie parcuși simultan, ci în succesiune. Doar după timpul I, al declarației de intenție, devine clară angajarea statului pe calea protejării și punerii în valoare a resursei de patrimoniu, ceea ce aduce după sine revizuirea politicilor locale și regionale, dar și o revizuire generală a atitudinilor.

- Departe deci de a fi lipsită de importanță, Lista Indicativă reprezintă o etapă obligatorie pentru înscrierea în Patrimoniul Mondial și o declarație de intenție fără de care nu pot fi coalizate eforturile pentru protejarea și punerea în valoare a patrimoniului. Înscrierea unui obiectiv în Lista Indicativă nu presupune revizuirea întregii liste, pot fi făcute și propuneri singulare, cum s-a și întâmplat de altfel în 2004, când România a inclus în Lista sa Indicativă Sibiu, spre exemplu. Dacă lista indicativă a României este în curs de revizuire, cum s-a anunțat, acest lucru nu împiedică înscrierea Roșiei Montane înainte de încheierea procesului de revizuire generală. Mai mult, în această fază nu este necesară o documentație complexă, ci o fișă de caracterizare și evaluare, care a fost deja realizată, pe formularul cerut de Convenția Patrimoniului Mondial și de normele sale de aplicare, fiind depusă de Asociația „Arhitectură. Restaurare. Arheologie” la minister încă din data de 27.04.2010. Așadar, înscrierea Roșiei Montane în Lista Indicativă a României se bucură de toate premisele favorabile și trebuie făcută fără întârziere.

⁴ V. de exemplu <http://www.international.icomos.org/studies/collieries.htm>.

⁵ În prezent, în Lista Patrimoniului Mondial sunt înscrise doar 15 situri miniere. Ca urmare a acestei situații și a recomandărilor Strategiei de echilibrare, 32 de state semnatare ale Convenției, au introdus pe Listele lor Indicative un număr de 50 de situri miniere !

În concluzie

Vă rugăm, stimate domnule Ministru, stimați membri ai Comisiei Naționale a Monumentelor Istorice,

Să discutați cazul în regim de urgență, în următoarea ședință a Comisiei Naționale a Monumentelor Istorice, organismul profesional cu atribuții în această chestiune (cf. L. 422/2001, art. 33.1)

și

Să introduceți Roșia Montană în Lista Indicativă a României pentru înscrierea în Patrimoniul Mondial.

Prof. Șerban Cantacuzino
*Președinte **Pro Patrimonio***

Arh. Șerban Sturdza
*Vicepreședinte **Pro Patrimonio***

Acad. Ionel Haiduc
*Președinte al **Academiei Române***

Arh. Șerban Țigănaș
*Președinte al **Ordinului Arhitecților din România***

Prof. Peter Derer
*Președinte al **Uniunii Arhitecților din România***

Prof. Sergiu Nistor
*Președinte **ICOMOS România***

București, 24 ianuarie 2011